

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Vewin
De heer drs. Th.J.J. Schmitz
Postbus 1019
2280 CA Rijswijk

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Laan van NOI 131-133
2593 BM Den Haag
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.minlnv.nl

T 070 379 66 88
F 070 378 61 39
ffwet@minlnv.nl

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Uw referentie
92075/RE/4264

Datum 11 december 2009
Betreft Goedkeuringsbesluit gedragscode voor drinkwaterbedrijven

Geachte heer Schmitz,

Naar aanleiding van uw bovengenoemde brief waarin u mij, in het kader van de Flora- en faunawet, de *Gedragscode Flora- en faunawet voor drinkwaterbedrijven* aanbiedt met het verzoek deze goed te keuren, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u het goedkeuringsbesluit voor de door u opgestelde gedragscode.

Zienswijzen

Het ontwerp van deze beschikking heeft vanaf 27 april 2009 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Op het ontwerpgoedkeuringsbesluit zijn in het kader van de uniforme voorbereidingsprocedure van de Algemene Wet Bestuursrecht geen zienswijzen Ingebracht.

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De plantensoorten waarvoor de gedragscode is opgesteld zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De diersoorten waarvoor de gedragscode is opgesteld zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1 en 2, van de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Leven
van het land,
geven
om natuur.

Op grond van de artikelen 9, 10, 11 en 12 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; beschermde inheemse diersoorten opzettelijk te verontrusten; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren; eieren van beschermde inheemse diersoorten te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Vrijstelling

Op grond van artikel 75, lid 1, van de Flora- en faunawet kan bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur onder andere vrijstelling worden verleend van de verboden bedoeld in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.

Gunstige staat van instandhouding

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet wordt vrijstelling slechts verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Andere bevredigende oplossing

Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, van de Flora- en faunawet wordt voor soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, voor vogels en voor soorten die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen¹, vrijstelling slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat met het oog op andere belangen, genoemd in artikel 2, lid 3, van het Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten Flora- en faunawet (hierna te noemen: het Besluit).

Vrijstelling op basis van een gedragscode

Op grond van artikel 16b, lid 1, sub a, van het Besluit gelden de verboden, bedoeld in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet niet bij de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen en bermten en in het kader van natuurbeheer, mits de werkzaamheden plaatsvinden overeenkomstig een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Goedkeuring gedragscode

Een gedragscode wordt conform artikel 16c, eerste lid, van het Besluit slechts goedgekeurd indien hierin een wijze van uitvoering van werkzaamheden is beschreven, waarmee afdoende gewaarborgd is dat ten aanzien van beschermde soorten:

- a) geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- b) zorgvuldig wordt gehandeld.

---

¹ Bijlage I bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd 10 september 2004.

Zorgvuldig handelen houdt in dat van de in de gedragscode beschreven werkzaamheden geen wezenlijke invloed uitgaat op beschermde soorten en voorafgaand en tijdens de werkzaamheden in redelijkheid alles wordt verricht of gelaten om schade aan beschermde diersoorten te voorkomen.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Samenvattend geldt vrijstelling op basis van een gedragscode, indien:

- geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er in het geval van soorten genoemd in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit en vogels geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Overwegingen

Reikwijdte van de gedragscode

Soorten

In paragraaf 2.2. van de gedragscode wordt de reikwijdte ervan vastgesteld: voor wat betreft tabel 2-soorten² en tabel 3-soorten voor 'bestendig beheer en onderhoud'. Uit de eerste alinea van hoofdstuk 2 blijkt dat de gedragscode ook van toepassing is op vogels.

In paragraaf 2.3. wordt de toepassing van de gedragscode op ruimtelijke ontwikkeling en inrichting uitdrukkelijk uitgesloten. Voor deze activiteiten dient daarom ontheffing te worden aangevraagd.

Werkzaamheden

In de tabel in paragraaf 2.2 van de gedragscode wordt de werkzaamheden genoemd die in het kader van de gedragscode onder 'bestendig beheer en onderhoud' verstaan dienen te worden:

- Uitbaggeren spoelvijver
- Plaatsen peilbuizen, productieputten en putregeneratie
- Onderhoud pompstation en overige bedrijfsgebouwen
- Vervanging op bestaand tracé, inbouw en reparatie
- Onderhoud beschoeiing, steigers, dammen, slulzen en duikers
- Schonen van watergangen en maaien van oever

---

² De verdeling van beschermde soorten in drie tabellen vloeit voort uit de LNV-brochure 'Buiten aan het werk?'

- Tabel 1 wordt gevormd door de bij ministeriële regelling aangewezen beschermde inheemse dier- en plantensoorten, zoals bedoeld in artikel 16b, tweede lid, onder a, van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet (hierna te noemen: het Besluit);
- Tabel 2 wordt gevormd door de overige beschermde inheemse dier- en plantensoorten (uitgezonderd alle vogelsoorten), zoals bedoeld in artikel 16b, tweede lid, onder b, van het Besluit, mits zij niet tot tabel 3 behoren;
- Tabel 3 wordt gevormd door de soorten die genoemd worden in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en de soorten die zijn opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit.

- Baggeren van waterbodems
- Werkzaamheden aan houtige beplantingen
- Populatie van grote grazers beheren
- Onderhoud en plaatsen van hekken, afrasteringen en wildrasters
- Maaien van natuurterrein
- Maaien van rietland
- Verwijderen exoten
- Maaien, verticuteren en inzaaien van cultuur grasland
- Schoffelen en aanplanten borders en plantsoenen
- Bestrijding van begroeiing en gladheid op wegen en paden
- Onderhoud van paden en wegen.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Mits het hierbij gaat om werkzaamheden die steeds gericht zijn op behoud van de bestaande situatie zijn deze werkzaamheden naar mijn oordeel te vatten onder bestendig beheer of onderhoud aan infrastructuur in artikel 16b, lid 1, onder a, van het Besluit.

Bovengenoemde werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de taken van de drinkwaterbedrijven. Deze taken zijn productie van drinkwater en natuurbeheer in de natuurgebieden waar veel waterwingebieden zijn gelegen.

Habitatrichtlijn³ en de Vogelrichtlijn⁴

Naar mijn overtuiging passen de genoemde werkzaamheden binnen de afwijkingsgronden genoemd in artikel 16 van de Habitatrichtlijn en artikel 9 van de Vogelrichtlijn. Vrijstelling voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogelsoorten kan alleen verleend worden, indien het één van de daarin genoemde afwijkingsmogelijkheden betreft. De in de Gedragscode Flora- en faunawet voor drinkwaterbedrijven genoemde werkzaamheden dienen naar mijn mening de volksgezondheid en zijn van groot openbaar belang. Op grond hiervan bieden de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn naar mijn mening ruimte om van de verbodsbepalingen af te wijken en kan voor wat betreft de in deze Gedragscode opgenomen activiteiten onverkort vrijstelling van de verboden genoemd in de artikelen 9 tot en met 12 van de Flora- en faunawet gelden.

Verantwoordelijkheid

De gedragscode is opgesteld voor alle waterleidingbedrijven in Nederland en voor de hierboven genoemde werkzaamheden. Ieder waterleidingbedrijf is vrij zich te verbinden met de gedragsregels uit deze gedragscode. In paragraaf 2.7 is de ketenverantwoordelijkheid en de verslaggeving geregeld. Indien een aannemer wordt ingeschakeld, dient de beheerder afspraken te maken over de wijze waarop de aannemer/uitvoerder het werk dient uit te voeren. Uitvoering dient in overeenstemming te zijn met de gedragscode indien er beschermde soorten aanwezig zijn en er geen ontheffing is aangevraagd. De afspraken worden vastgelegd. Voor alle gevallen geldt dat de aannemer/uitvoerder verantwoordelijk is voor een goede invulling van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering.

---

³ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

⁴ Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.

De beheerder dient de aannemer/uitvoerder hierop te wijzen. De aannemer/uitvoerder zorgt ervoor dat de werkzaamheden conform de vastgelegde afspraken plaatsvinden en dat zijn personeel en eventuele onderaannemers daarover wordt geïnstrueerd.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

De beheerder en de uitvoerder zijn verantwoordelijk voor de rapportage en verslaglegging van de uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van eventuele controle door de handhavende instantie. Op grond van paragraaf 2.8 wordt een checklist ingevuld, welke door de beheerder en aannemer/uitvoerder wordt ondertekend. Deze checklist is tijdens de uitvoering op de werkplek aanwezig.

Afwijken van de gedragscode en calamiteiten

Afwijking van een in de gedragscode beschreven gedragsregel valt echter slechts onder de reikwijdte van de goedkeuring, wanneer wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- In de rapportage dient overtuigend te worden gemotiveerd waarom het in dit concrete geval niet mogelijk is, of, gelet op de negatieve effecten voor de betreffende soort, niet wenselijk is te handelen volgens de in de gedragscode beschreven gedragsregel.
- In de rapportage dient overtuigend te worden gemotiveerd dat de gekozen alternatieve werkwijze voor de betreffende soort minimaal hetzelfde effect heeft als de in de gedragscode beschreven gedragsregel, dan wel een gunstiger effect heeft.
- De afwijking dient door een ecologisch deskundige⁵ gemotiveerd te worden verantwoord. Wij hebben sinds kort een nieuwe definitie van een deskundige. Ik raad u aan hierbij aan te sluiten in uw gedragscode.
- Deze gedocumenteerde motivatie dient te allen tijde beschikbaar te zijn ten behoeve van het toezicht op de naleving van de wet. Op verzoek van handhavende instanties dient hier onverwijld inzage in te worden gegeven dan wel een afschrift van te worden verstrekt.

Indien niet aan de hiervoor vermelde voorwaarden is voldaan, dient op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet een ontheffing te worden aangevraagd.

---

⁵ Met een deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Das en Boom, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

In paragraaf 2.6. wordt aangegeven dat bij het optreden van calamiteiten zoveel mogelijk als redelijkerwijs mogelijk zorgvuldig gewerkt zal worden volgens de gedragscode. Indien mogelijk wordt een deskundige ingeschakeld. De deskundige kan adviseren op welke wijze de maatregelen uitgevoerd kunnen worden zodat schade aan beschermde soorten (zo veel mogelijk) voorkomen wordt. De genomen maatregelen en de eventuele effecten op beschermde soorten worden gedocumenteerd.

Documentatie van de toepassing van de gedragscode

De vrijstelling van de verbodsbepalingen in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet geldt slechts als aantoonbaar wordt gehandeld conform de gedragscode. De toepassing van de gedragscode moet daarom goed gedocumenteerd worden. In paragraaf 2.8. van de gedragscode is opgenomen dat de afspraken gemaakt tussen de beheerder en aannemer/uitvoerder worden vastgelegd. Indien de beheerder geen aannemer/uitvoerder inhuurt vult hij ook deze checklist in. De wijze waarop de vastlegging plaatsvindt is in paragraaf 2.8 genoemd.

Inventarisatie

Wijze van inventariseren en deskundigheid

Paragraaf 2.4. van de gedragscode wordt gewijd aan het inventariseren van natuurwaarden. U geeft aan dat men dient te weten waar een beschermde soort zich bevindt voordat eventuele schade plaatsvindt. Een inventarisatie kan volgens u beginnen met een quick scan. De quick scan moet uitwijzen of het terrein en de omgeving geschikt zijn voor het voorkomen van de diverse beschermde soorten. Als vastgesteld is dat het terrein voldoet voor het mogelijke voorkomen van bepaalde soorten, kan een gedetailleerde inventarisatie van het voorkomen die soorten worden uitgevoerd. De terreineigenaar kan inventarisaties laten uitvoeren en gebruik maken van bestaande soortverspreidingsdatabases. U verwijst hierbij ook naar de informatie die bij verschillende Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) bekend is. Deze inventarisatie moet plaatsvinden conform de eisen van soortdeskundigen werkzaam bij PGO's of wordt uitgevoerd door een deskundige.

Duur geldigheid gegevens

U geeft in paragraaf 2.4. aan dat over de aard (frequentie, detaillering etcetera) van een inventarisatie is in de Flora- en faunawet niets opgenomen. U geeft aan dat voordat een activiteit wordt uitgevoerd, bekend moet zijn of het mogelijk schade oplevert voor beschermde soorten. De gegevens voor wat betreft het gebied dienen niet ouder te zijn dan vijf jaar. Hierbij wordt wel rekening gehouden met de soort en het aantal waarnemingen. De deskundige beoordeelt of de bestaande gegevens nog up to date zijn en of er aanvullende inventarisaties nodig zijn.

Voorzorgsmaatregelen

Wezenlijk negatieve invloed

Met een gedragscode dient door middel van zorgvuldig handelen een wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten te worden voorkomen.

Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker van de gedragscode om bij elk project te beoordelen of er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed, wordt aangeraden om de effecten van de activiteiten op de betreffende populatie(s) te onderzoeken. Op welk niveau (lokaal, regionaal of landelijk) deze beoordeling plaats dient te vinden, hangt af van de zeldzaamheid van de soort. Zo zal een zeer zeldzame soort op lokaal niveau beoordeeld dienen te worden, terwijl de effecten op een zeer algemene soort op landelijk niveau beoordeeld dienen te worden. Daarnaast is het ook van belang of de populatie een negatief effect zelf kan voorkomen of compenseren.

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Bijvoorbeeld doordat er voldoende alternatieve leefgebieden zijn waar naar kan worden uitgeweken. Voor soorten die zich minder gemakkelijk over grotere afstanden kunnen verplaatsen, zijn de uitwijkmogelijkheden relatief gering. Bij deze soorten is dan ook eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed, dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is het van belang of een negatief effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Ook de eventuele cumulatieve effecten van de werkzaamheden dienen beoordeeld te worden. Indien een project bijvoorbeeld leidt tot 'slechts' 1% populatieverlies, terwijl de cumulatie van vergelijkbare activiteiten leidt tot bijvoorbeeld 25% populatieverlies, dan is er wel degelijk sprake van wezenlijk negatieve invloed. Of er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed vergt een beoordeling van geval tot geval. Omdat een gedragscode juist bedoeld is om gebruikt te kunnen worden in meer gevallen, wordt aangeraden om in de gedragscode aan te geven hoe bij elk individueel project beoordeeld wordt of er sprake is van wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten.

Aangeraden wordt om voorafgaand aan de werkzaamheden voor elk project aan te geven:

- op welk schaalniveau (lokaal, regionaal, nationaal of internationaal) de te beïnvloeden populaties van de te beschermen soorten betrekking hebben;
- of er voor de te beschermen soorten voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar geschikte en bereikbare gebieden, buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden;
- of de activiteit leidt tot een tijdelijk of aanhoudend negatief effect op populaties van de te beschermen soorten;
- wat de 'schade' van de voorgenomen activiteiten is en wat de relatieve bijdrage is vergeleken met vergelijkbare activiteiten in Nederland.

Op grond van deze gegevens kan – door een deskundige – beoordeeld worden of er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten. Indien er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed dienen er zodanige mitigerende maatregelen genomen te worden, zodat wezenlijk negatieve invloed voorkomen wordt.

Mitigerende maatregelen

In de gedragscode zijn voorzorgsmaatregelen opgenomen om (risico op) schade aan beschermde soorten te minimaliseren. Deze voorzorgsmaatregelen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de gedragscode. Deze hoofdstukken worden nader onderverdeeld in (clusters van) activiteiten.

Indien onverwachts toch beschermde soorten worden aangetroffen wordt direct contact opgenomen met een deskundige.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

De voorzorgsmaatregelen in de gedragscode zijn minimumnormen voor zorgvuldig handelen, waar de gebruiker van de gedragscode zich in ieder geval aan moeten houden. Waar in de gedragscode echter staat "zo veel mogelijk" of "in redelijkheid", beschouw ik de daar beschreven voorzorgsmaatregel als de concreet na te leven gedragsregel.

In paragraaf 2.1. zijn maatregelen die in de Hygiënecode van de waterleidingbedrijven van toepassing verklaard. Deze vormen een goede aanvulling op de verdere voorzorgsmaatregelen.

Ecologisch werkprotocol

Ik raad u aan om de mitigerende maatregelen in een ecologisch werkprotocol op te nemen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en bekend te zijn onder werknemers die betrokken zijn bij de werkzaamheden. Werkzaamheden dienen conform dit protocol uitgevoerd te worden. In de gedragscode is hierin voorzien in de wijze van de checklis in Bijlage II.

Natuurkalender

In de gedragscode wordt gebruik gemaakt van een natuurkalender. In de gedragscode wordt verwezen naar de natuurkalender van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Deze wordt op CD ROM bijgevoegd bij de gedragscode. Een natuurkalender is een hulpmiddel voor de planning van werkzaamheden, ten behoeve van het minimaliseren van eventuele verstoring van flora en fauna. Temperatuur en klimaat zijn belangrijk voor de fasen in de levenscycli van soorten en de plaatsen waar zij zich bevinden. De aangegeven gunstige en ongunstige perioden staan daarom niet vast, maar het zijn richtlijnen. Zo kan in een natuurkalender staan dat de paddentrek half maart begint. Maar als het voorjaar zacht is en de temperatuur hoger is dan gemiddeld, kan de paddentrek naar februari verschuiven. Daarnaast verschilt de gemiddelde temperatuur in Noord-Nederland van die in Zuid-Nederland. Daarom kunnen de actieve perioden van bepaalde soorten verschillen, afhankelijk van de regio waarin zij voorkomen. De natuurkalenders kunnen daarom slechts een indicatie geven.

Ten aanzien van vogels dient u gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aan de orde is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van standvogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, jaarrond zijn beschermd.

Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert jaar in jaar uit terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet slechts gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn. Als wordt gewerkt buiten het broedseizoen of maatregelen worden getroffen die moeten voorkomen dat vogels zich gedurende het broedseizoen op de bouwplaats vestigen, is voor deze soorten geen ontheffing nodig.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Op de volgende categorieën van nesten zijn de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet echter ook buiten het broedseizoen van toepassing:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: oeverzwaluw) zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Deze vallen onder categorie 5.

Deze bij dit besluit gevoegde indicatieve lijst kan gebruikt worden als hulpmiddel bij het bepalen of ontheffing nodig is of dat maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats te behouden. De functionaliteit kan bijvoorbeeld gewaarborgd worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Ook is in sommige gevallen een omgevingscheck nodig. Door een deskundige moet dan worden vastgesteld of er voldoende gelegenheid voor de betreffende soortsoort om zelfstandig in omgeving vervangend nest te zoeken/bouwen. Indien dit niet voor handen is, dan dient, voor zover mogelijk, alternatieve nestgelegenheid aangeboden te worden. Indien dat niet mogelijk is, dient ontheffing aangevraagd te worden. Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker van de gedragscode om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen onder welke categorieën nest een voorkomende vogelsoort valt.

Om rekening te kunnen houden met de actuele gevoelige perioden van soorten die voorkomen in het werkgebied, raad ik u aan om een deskundige te betrekken bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden.

Beoordeling

Benutting of economisch gewin

Naar mijn oordeel vindt er bij de werkzaamheden die genoemd worden in de gedragscode geen benutting of economisch gewin plaats ten aanzien van beschermde soorten.

Zorgvuldig handelen

Naar mijn oordeel wordt door het nemen van de in de gedragscode genoemde voorzorgsmaatregelen zorgvuldig gehandeld. Er wordt op passende wijze gewaarborgd dat wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten wordt voorkomen.

Gunstige staat van instandhouding en andere bevredigende oplossing

In het kader van de goedkeuring van de gedragscode is alleen beoordeeld of er zorgvuldig wordt gehandeld en of er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt ten aanzien van beschermde soorten. Er is echter niet beoordeeld of de gunstige staat van instandhouding van de soorten wordt gewaarborgd en of er een andere bevredigende oplossing bestaat voor de werkzaamheden. Hier dient bij de planning en de uitvoering van werkzaamheden echter wel rekening mee gehouden te worden. Ik raad u dan ook aan om deze twee aspecten in een vroeg stadium van de planvorming te beoordelen en om de besluitvorming hieromtrent te documenteren.

Zorgplicht

Ik wil u er op wijzen dat voor alle soorten de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet geldt, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling op grond van een goedgekeurde gedragscode. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Conclusie

Gezien bovenstaande overwegingen en met inachtneming van de aanvullingen en aanpassingen, ben ik van mening dat de gedragscode een werkwijze voorschrijft die voldoet aan de vereisten in artikel 16c van het Besluit.

Derhalve keur ik de *Gedragscode Flora- en faunawet voor drinkwaterbedrijven* goed.

Beperkingen van de gedragscode

De vrijstelling op basis van deze goedkeuring geldt overigens alleen voor die werkzaamheden en die soorten waarvoor in de gedragscode voorzorgsmaatregelen zijn opgenomen.

Voor de volledigheid wijs ik u er op dat voor het elders terugplaatsen of uitzetten van planten- en diersoorten, een maatregel die genoemd wordt in de gedragscode om schade aan beschermde soorten te voorkomen, een ontheffing van artikel 13 en 14 van de Flora- en faunawet nodig kan zijn.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Een goedgekeurde gedragscode op grond van de Flora- en faunawet treedt niet in de plaats van een passende beoordeling met betrekking tot de instandhouding van habitats (gebiedsaspect) die mogelijk aan de orde is indien de voorgenomen werkzaamheden plaats vinden in of in de nabijheid van een Habitatrichtlijngebied of een Vogelrichtlijngebied. Ook is een goedgekeurde gedragscode geen indicatie voor de uitkomst van een eventuele toets Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn.

Dienst Regelingen
Team Vergunningen en
Ontheffingen Uitvoering

Datum
11 december 2009

Onze referentie
TRCDR/2009/5268

Het soortenaspect - inclusief bijlage IV van de Habitatrichtlijn - is een onderwerp van de Flora- en faunawet, terwijl het gebiedsaspect expliciet aan de orde is bij de passende beoordeling conform Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gebiedsaspect van voornoemde Europese richtlijnen is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Het bevoegde gezag voor het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is de Provincie waar het project wordt uitgevoerd.

Duur geldigheid van de gedragscode en evaluatie

De goedkeuring geldt voor een periode van vijf jaar. Op basis van een door KWR uitgevoerde evaluatie van de doeltreffendheid en werkbaarheid van de gedragscode, zal de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit na die periode een besluit nemen over verlenging van de goedkeuring. Vanuit ecologisch perspectief is vooral de vraag relevant of de uitgevoerde maatregelen het gewenste effect gehad hebben op de beschermde soorten. Ik raad u daarom aan om de populatie(s) van de beschermde soorten en de effectiviteit van de uitgevoerde maatregelen te laten monitoren door een deskundige.

Op grond van artikel 16c, lid 2, van het Besluit kan het goedkeuringsbesluit worden ingetrokken indien naar het oordeel van de minister van LNV de instandhouding van de soorten, bedoeld in artikel 16b, lid 2, onderdeel b, of de trend in de staat van instandhouding van deze soorten daartoe noodzaakt.

Beroepschrift

Binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt kunnen belanghebbenden een beroepschrift indienen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de indiener van het beroepschrift zijn woonplaats in Nederland heeft.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT,

G. Verburg

